

TURVALLISUUDEN SUUNNITTELU

Vaarojen ja riskien arviointi

1. Vaarojen ja riskien arvioinnin toteuttaminen
2. Tunnistetut onnettomuusriskit
3. Toimenpiteiden suunnitleminen

Huomioidaan vain, jos koskee kyseistä kohdetta:

4. Vaarallisten kemikaalien riskit
5. Räjähdyksvaaran arviointi

Moduulin info

- Vaarojen ja riskien arviointi on jokaista kohdetta koskeva velvollisuus.
- Arvioinnin tulee olla suunnitelmallista ja laajuutensa sekä keinojensa puolesta soveltua kohteen tarpeisiin – riskialttiissa kohteissa arvioinnin tulee olla vähäriskistä kohdetta mittavampaa.

Muut pöytäkirjalle tehtävät merkinnät

- Suositus pöytäkirjalle: Vaarojen ja riskien arviointiin sekä turvallisuuden suunnitteluun liittyvät toimenpiteet suositellaan dokumentoitavan kirjallisesti, vaikkei kohde olekaan velvollinen laatimaan pelastussuunnitelmaa.
- Ilmoitus työsuojeluviranomaiselle (AVI): Räjähdyksvaaraa ei ole arvioitu.

1. Vaarojen ja riskien arvioinnin toteuttaminen

Vaarojen ja riskien arviointi ei ole suunnitelmallista tai se ei vastaa kohteen tarpeisiin.

- Velvollisuutta vaarojen ja riskien arviointiin ei ole tunnistettu.
- Käytetty riskienarviointimenetelmä ei sovellu kohteeseen.
- Vaarojen ja riskien arviointi ei ole suunnitelmallista.

Vaarojen ja riskien arviointi ei ole täysin suunnitelmallista tai se vastaa kohteen tarpeisiin vain osittain.

- Käytetty riskienarviointimenetelmä soveltuu kohteeseen puutteellisesti.
- Vaarojen ja riskien arviointia ei tehdä/päivitetä säännöllisesti.

Vaarojen ja riskien arviointi on suunnitelmallista ja vastaa kohteen tarpeisiin.

- Velvollisuus vaarojen ja riskien arviointiin on tunnistettu.
- Riskienarviointimenetelmät soveltuvat kohteeseen.
- Riskienarviointi on säännöllistä.
- Riskienarviointia päivitetään, kun uusia riskejä tunnistetaan.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Riskienarviointi on kohteessa jatkuva prosessi.

Tarkastusohje

- Arvioi, onko vaarojen ja riskien arviointi toteutettu riittävin keinoin kohteen toiminta ja muut ominaisuudet huomioiden.
- Älä arvioi tässä kohdassa sitä, mitä riskejä on tunnistettu.

Kysy,

- ollaanko kohteessa tietoisia velvollisuudesta arvioida riskejä
- kuka vastaa riskienarvioinnista
- mitä keinoja vaarojen ja riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi on käytetty
- kuinka usein arviointia tehdään.

Info

- Vaarojen ja riskien arvioinnilla tarkoitetaan prosessia, jolla sekä tunnistetaan että arvioidaan vaarojen ja riskien suuruutta ja merkityksiä.
- Pienessä kohteessa vaarojen ja riskien arviointi voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että nimetty vastuuhenkilö arvioi riskejä vuosittain tai puolivuositain. Riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi voi riittää esimerkiksi tiloissa tehty turvallisuuskävely sekä aivoriihi. Riskien suuruuden arvioimiseksi tunnistetut riskit voidaan arvioida muutamaan eri luokkaan riskin suuruuden perusteella.
- Suuremmassa kohteessa on yleensä syytä käyttää laajemmin erilaisia riskien tunnistamis- ja arviointimenetelmiä sekä muutenkin käyttää riskienhallinnan suunnitteluun enemmän resursseja.

2. Tunnistetut onnettomuusriskit

Onnettomuusriskejä ei ole tunnistettu tai merkittävä osa riskeistä on tunnistamatta.

- Vain tulipaloriski on huomioitu.
- Kohdekohtaisia syitä ja seurauksia ei ole tunnistettu.

Osa onnettomuusriskeistä on tunnistamatta.

- Osa onnettomuusriskeistä on tunnistamatta.
- Kohteen erityispiirteet on huomioitu riskienarvioinnissa puutteellisesti.

Onnettomuusriskit on tunnistettu kattavasti.

- Onnettomuusriskit on tunnistettu kattavasti.
- Kohteen erityispiirteet on huomioitu.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Riskejä on huomioitu poikkeuksellisen kattavasti.

Tarkastusohje.

- Älä arvioi tässä kohdassa riskienarviointiprosessia vaan arvioinnin tuloksia.
- Kysy, minkälaiset onnettomuudet voisivat vaikuttaa kohteeseen ja sen toimintaan. Arvioi, onko oleelliset riskit tunnistettu.
- Selvitä, onko sekä erilaisten sisäisten että ulkoisten riskien mahdollisuus huomioitu.

Info

- Riskien tunnistamisen tulee kattaa kaikki ne onnettomuusriskit, joilla voi olla vaikutuksia kohteen alueelle tai toimintaan.
- Sisäisiä onnettomuusriskejä ovat esimerkiksi:
 - tulipalot
 - tapaturmat
 - vuotovahingot
 - kiinteistötekniikan häiriötilanteet
 - omasta toiminnasta tai toiminnan luonteesta aiheutuvat riskit.
- Ulkoisia riskejä voivat aiheuttaa esimerkiksi:
 - lähialueella tapahtuvat tulipalot ja muut onnettomuudet, joista ilmaan voi päästä myrkyllisiä aineita (esim. kemikaalionnettomuus)
 - sää ja luonnonilmiöt
 - kunnallistekniikan häiriötilanteet
 - suuronnettomuudet, yhteiskunnan vakavat häiriötilanteet ja poikkeusolot.
- Riskejä suositellaan huomioimaan laajasti huomioiden esim. ympäröivän luonnon ominaisuudet kuten vesistöt, lähellä sijaitsevien kiinteistöjen toiminta, läheiset liikenneväylät jne.
- Kohteissa, joissa säilytetään (vähäisiä määriä) vaarallisia kemikaaleja on riskien arvioinnissa huomioitava myös niiden aiheuttama riskit. Kemikaaliluettelon tai muun kirjallisen dokumentaation ylläpitämistä ei ole tarpeellista vaatia, mikäli kemikaalimäärät ovat niin vähäisiä, että toiminnanharjoittaja kykenee antamaan luotettavan selvityksen olemassa olevista kemikaaleista muuten. Mikäli kohteeseen on laadittava pelastussuunnitelma, on kemikaalit kuitenkin oltava mainittuna siinä.

3. Toimenpiteiden suunnitleminen

Tunnistetuille riskeille ei ole suunniteltu hallintakeinoja tai valitut keinot vaarantavat turvallisuutta vakavasti.

- Velvollisuutta suunnitella riskienhallintakeinoja ei ole tunnistettu.
- Riskienhallintakeinoja ei ole suunniteltu.
- Suunnitellut riskienhallintakeinot eivät ole riittäviä.
- Suunnitellut riskienhallintakeinot aiheuttavat vaaraa.

Vain osalle tunnistetuista riskeistä on suunniteltu hallintakeinot tai valitut keinot aiheuttavat lieviä turvallisuuspuutteita.

- Riskienhallintakeinot on suunniteltu vain osalle tunnistettuja onnettomuusriskejä.
- Riskienhallintakeinoissa on vähäisiä puutteita.

Jokaiselle riskille on suunniteltu sopiva hallintakeino, eivätkä suunnitellut keinot vaaranna turvallisuutta.

- Onnettomuusriskien hallitsemiseksi on suunniteltu riittävät riskienhallintakeinot.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Kohteessa on käytössä riskirekisteri, josta selviää kunkin riskin kohdalla tehdyt päätökset ja toimenpiteet sekä toimenpiteiden seuranta.
- + Riskienhallintakeinojen suunnittelussa on huomioitu riskien suuruus, pienimpiä riskejä kuitenkin unohtamatta.
- + Riskienhallintatoimenpiteet huomioivat myös toiminnan jatkuvuuden varmistamisen.

Tarkastusohje

- Arvioi, onko kohteessa suunniteltu toimenpiteet, joilla tunnistettuja onnettomuusriskejä hallitaan.
- Arvioi, ovatko toimenpiteet riittäviä suhteessa riskin suuruuteen.
- Arvioi, aiheuttavatko suunniteltujen toimenpiteiden toteuttaminen vaaraa (ovatko esim. suunnitellut toimintamallit turvallisia toteuttaa).
- Kysy, millä keinoin tunnistettujen riskien toteutumista pyritään estämään ja mahdollisia seurauksia pienentämään.

Info

- Tehtyjen vaarojen ja riskien arvioinnin perusteella on määriteltävä riskienhallintakeinot, jotka perustuvat riskien arvioitun suuruuteen (todennäköisyyteen ja seurausten vakavuuteen).
- Osana riskienhallintatoimenpiteitä kohteessa tulee myös kyetä tunnistamaan ja hallitsemaan erilaisia poikkeamia suunnitelluissa turvallisuusjärjestelyissä.
- Suunniteltujen keinojen tulee soveltua kyseiseen kohteeseen sekä olla riskiin nähden riittäviä ja turvallisia toteuttaa.
- Riskienhallintatoimenpiteet voivat koostua muun muassa
 - rakenteellisista ratkaisuista
 - teknisistä järjestelmistä
 - suunnitelluista toimintamalleista ja annettavasta ohjeistuksesta.
- Esimerkiksi mikäli kohteessa käytetään erikoistehosteita, on myös suunniteltava, miten se toteutetaan turvallisesti. Suunnitellut riskienhallintatoimenpiteet voivat tarkoittaa esimerkiksi kuvausta siitä
 - mitä ilmoituksia tehosteiden käytöstä on tehtävä
 - miten tehosteiden käyttöpaikka ja sen sisustet valitaan
 - miten käyttöalue rajataan ja kulku siellä estetään
 - miten alkusammutusvalmiutta tehostetaan tehosteiden käytön aikana
 - miten palovartiointi järjestetään
 - mitä ohjeistusta henkilökunnalle annetaan asiaan liittyen
 - jne.
- Poistumisturvallisuusselvityskohteissa riittävän poistumisturvallisuuden varmistamiseksi tarvittavat toimenpiteet on täytynyt suunnitella turvallisuus-/poistumisturvallisuusselvityksen laatimisen yhteydessä ja ne käyvät ilmi tehdystä selvityksestä sekä sen perusteella tehdystä päätöksestä.

4. Vaarallisten kemikaalien riskit

Toiminnanharjoittaja ei ole selvillä käsittelemiensä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden aiheuttamista riskeistä.

- Selvilläolovelvollisuutta ei ole tunnistettu.

Havaintojen määrästä ja laadusta riippuen joko kriittiset tai turvallisuustasoa heikentävät havainnot

- Käsiteltävän ja varastoitavan vaarallisen kemikaalin ja/tai räjähteen määrä ei ole tiedossa.
 Käsiteltävän ja varastoitavan vaarallisen kemikaalin ja/tai räjähteen vaaraominaisuudet eivät ole tiedossa.

Toiminnanharjoittaja on vain osittain selvillä käsittelemiensä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden aiheuttamista riskeistä.

- Muu, mikä?

Toiminnanharjoittaja on selvillä käsittelemiensä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden aiheuttamista riskeistä.

- Käsiteltävän ja varastoitavan vaarallisen kemikaalin ja/tai räjähteen määrä on tiedossa.
 Käsiteltävän ja varastoitavan vaarallisen kemikaalin ja/tai räjähteen vaaraominaisuus on tiedossa.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Muu, mikä?

Tarkastusohje

- Arvioi, onko toiminnanharjoittaja selvillä käsittelemiensä ja varastoimiensa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden määrästä ja vaaraominaisuuksista.

Kysy,

- mitä kemikaaleja toiminnanharjoittajalla on
- kuinka paljon mitäkin kemikaalia on
- mitä vaaraominaisuuksia kemikaaleilla on.

Info

- Kaikkeen vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden säilytykseen, käsittelyyn ja varastointiin liittyy selvilläolovelvollisuus, jonka mukaisesti toiminnanharjoittajan on oltava tietoinen käyttämiensä kemikaalien ja räjähteiden
 - vaaraominaisuuksista
 - määrästä.
- Kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteet ja myyntipakkausten etiketit sisältävät tarvittavat tiedot kemikaalien vaaraominaisuuksista ja turvallisista toimintamalleista.
- Käytännössä toiminnanharjoittajan pitää kyetä antamaan asiasta luotettava ja paikkansapitävä selvitys. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi kemikaaliluettelolla.
- Alle ilmoitusrajan olevissa kohteissa luonteva paikka voi olla pelastussuunnitelman yhteydessä.
- Kemikaali-ilmoituskohteissa tietoa kemikaalimäärästä tulee verrata tehtyyn ilmoitukseen, ilmoituksen paikkansapitävyyden sekä ajantasaisuuden varmistamiseksi.
- Arvioitujen riskien perusteella käyttöön tulee valita vähiten vaaraa aiheuttava kemikaali, räjähdde tai menetelmä.

5. Räjähdyksvaaran arviointi

Räjähdyksvaaraa ei ole arvioitu.

- Velvollisuutta räjähdyksvaaran arvioimiselle ei ole tunnustettu.

Räjähdyksvaara on arvioitu puutteellisesti tai vain joidenkin tarpeellisten tilojen osalta.

- Räjähdyksvaaraa ei ole arvioitu kaikkien tarpeellisten tilojen osalta.

Räjähdyksvaara on arvioitu tarpeellisten tilojen osalta.

- Räjähdyksvaara on arvioitu.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Muu, mikä?

Tarkastusohje

- Varmista, onko rakennuksessa tiloja, joissa tyypillisesti voi esiintyä räjähdyksvaarallisia ilmaseoksia.
- Kysy, onko räjähdyksvaaran arviointi tehty, miten se on tehty ja mitkä olivat arvioinnin tulokset.
- Mikäli räjähdyksvaarallisia ilmaseoksia on arvioitu esiintyvän, kirjaa räjähdyksvaaran hallintaan liittyvät havainnot kohtaan [Vaaralliset kemikaalit ja räjähteet: räjähdyksvaaralliset tilat](#).

Info

- Räjähdyssuojauksen osalta valvova viranomainen on työsuojeluviranomainen (AVI). Mikäli kuitenkin räjähdyksvaara liittyy vaarallisten kemikaalien teolliseen käsittelyyn, on myös pelastusviranomaisella asiassa toimivaltaa. Tällöin mahdollinen myös pölystä aiheutuva räjähdyksvaara tulee huomioida osana kokonaisuutta.
- Mikäli räjähdyksvaara on arvioitu, eikä kohteessa sen perusteella arvioida syntyvän räjähdyksvaarallisia ilmaseoksia, ei räjähdyssuojausasiakirjaakaan tarvitse laatia. Mikäli taas räjähdyksvaara esiintyy, on laadittava räjähdyssuojausasiakirja, jossa määritellään tarvittavat toimenpiteet. Räjähdyssuojausasiakirjaa ja muita toimenpiteitä on käsitelty tarkemmin omassa moduulissaan.
- Räjähdyksvaarallisia ilmaseoksia voi tyypillisesti esiintyä muun muassa
 - leipomoissa
 - öljymontuissa
 - ruiskumaalaamoissa
 - palavan nesteiden varastoissa
 - puuntyöstökoneiden yhteydessä.Mikäli se ei ole ilmeisen tarpeetonta, on näiden tilojen osalta laadittava räjähdyksvaaran arviointi.

TURVALLISUUDEN SUUNNITTELU

Pelastussuunnitelma

1. Kuvaus vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä
2. Kuvaus tilojen turvallisuusjärjestelyistä
3. Ohjeet vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisemiseksi
4. Toimintaohjeet vaara- ja onnettomuustilanteiden varalle
5. Omatoiminen varautuminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa
6. Ajantasaisuus
7. Tiedottaminen

Huomioidaan vain, jos koskee kyseistä kohdetta:

8. Tavanomaisesta poikkeava käyttö ja tilapäinen käyttötavan muutos

Moduulin info

- Pelastussuunnitelma on laadittava rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat.
 - Tarkempi listaus pelastussuunnitelmavelvollisista kohteista löytyy [VNA pelastustoimesta \(407/2011\) 1 §:stä](#) (velvollisuus laatia rakennukseen ja muuhun kohteeseen pelastussuunnitelma).
- Suunnitelma on laadittava [pelastuslain \(379/2011\) 14 §:ssä](#) (omatoiminen varautuminen) tarkoitetuista toimenpiteistä. Suunnitelmassa on oltava selostus:
 - 1) vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä;
 - 2) rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä;
 - 3) asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi;
 - 4) mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö ja tilapäinen käyttötavan muutos. Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä myös, miten pelastuslain 14 §:n mukainen omatoiminen varautuminen toteutetaan poikkeusoloissa.
- Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnanharjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa.
- Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja siitä on tiedotettava tarvittavalla tavalla asianomaisen rakennuksen tai muun kohteen asukkaille ja työntekijöille sekä muille, joiden on osallistuttava pelastussuunnitelman toimeenpanoon.

1. Kuvaus vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä

Pelastussuunnitelmaan ei ole kirjattu vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmiä tai kuvaus on merkittävästi puutteellinen.

- Velvollisuutta kuvata vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmät pelastussuunnitelmassa ei ole tunnistettu.
- Vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmiä ei ole kirjattu pelastussuunnitelmaan.
- Pelastussuunnitelmassa on lista erilaisista onnettomuustyypeistä, mutta ei syitä tai seurauksia.

Vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmät on kirjattu pelastussuunnitelmaan osittain puutteellisesti.

- Tunnistettujen riskien syyt ja seuraukset on kirjattu puutteellisesti.

Vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmät on kirjattu pelastussuunnitelmaan.

- Velvollisuus kuvata vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmät pelastussuunnitelmassa on tunnistettu.
- Vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä käy ilmi tunnistettujen riskien syyt ja seuraukset.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Muu, mikä?

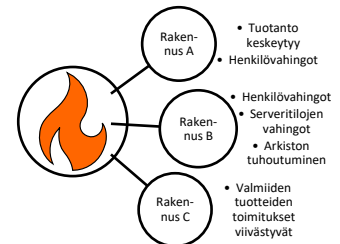
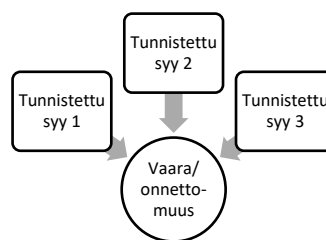
Tarkastusohje

- Arvioi, ovatko kaikki vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmät kuvattu pelastussuunnitelmassa.
- Älä arvioi riskienarviointiprosessia (arvioi sitä vaarojen ja riskien arviointi - moduulissa).
- Vertaa, pelastussuunnitelmaan kirjattuja johtopäätelmiä siihen, mitä kohteen edustajat kertovat riskeistä.

Info

- Kuvauksesta on käytävä ilmi, mistä erilaiset onnettomuudet voivat johtua ja mitä niistä voi seurata (= syyt ja seuraukset). Esimerkiksi pelkkä listaus erilaisista mahdollisista onnettomuustyypeistä ("tulipalo, tapaturma, vesivahinko...") ei ole riittävä kuvaus vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä.
- Suunnitelmaan suositellaan kirjattavan arvio kunkin riskien vakavuudesta riskikohtaisesti kohteen toiminnot huomioiden.
- Mitä laajempi riskienarviointi on, sitä hyödyllisempää on käyttää taulukoita tai kuvaajia havainnollistamaan tuloksia.

Vaara / riski	Syyt / onnettomuuden syntyamiseen myötävaikuttavat tekijät	Seuraukset	Olemassa oleva varautuminen / vaadittavat toimenpiteet

2. Kuvaus tilojen turvallisuusjärjestelyistä

Pelastussuunnitelmassa ei ole kuvausta tilojen turvallisuusjärjestelyistä tai kuvaus on merkittävästi puutteellinen.

- Velvollisuutta kuvata tilojen turvallisuusjärjestelyjä ei ole tunnistettu.
- Tilojen turvallisuusjärjestelyjä ei ole kuvattu.

Kuvaus tilojen turvallisuusjärjestelyistä pelastussuunnitelmassa on puutteellinen.

- Vain osa tilojen turvallisuusjärjestelyistä on kuvattu.

Pelastussuunnitelmassa on kuvaus tilojen turvallisuusjärjestelyistä.

- Turvallisuusjärjestelyistä on kohdekohtainen kuvaus pelastussuunnitelmassa.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Turvallisuusjärjestelyt on kuvattu erityisen havainnollisesti.

Tarkastusohje

- Arvioi, onko tilojen turvallisuusjärjestelyt kuvattu pelastussuunnitelmassa. Vertaa suunnitelman tietoja havaintoihisi.

Info

- Tilojen turvallisuusjärjestelyillä tarkoitetaan muun muassa
 - rakenteellisia ratkaisuja
 - teknisiä laitteita
 - hankittuja varusteita.
- Kohdekohtainen kuvaus ei tarkoita vain listausta olemassa olevista järjestelyistä, vaan siinä on mainittu myös esimerkiksi, mitkä alueet sammutusjärjestelmä kattaa, montako ja minkä tyyppistä käsisammutinta eri kerroksissa on ja ovatko palo-ovet varustettu automaattisella palonsulkujärjestelmällä vai pidetäänkö ne aina suljettuina.
- Turvallisuusjärjestelyjä on suositeltavaa havainnollistaa esimerkiksi kuvien ja pohjakarttojen avulla. Myös paloteknistä suunnitelmaa kannattaa hyödyntää, mikäli kohteesta on laadittu sellainen.
- Ylläpitoa vaativien turvallisuusjärjestelyjen osalta suositeltavaa on kertoa myös kunnossapitovastuut ja se, millaisissa tilanteissa ja miten vastuhenkilöihin/-tahoihin otetaan yhteyttä.
- Suositeltavaa on, että ylläpitoa vaativien turvallisuusjärjestelyjen osalta olisi ainakin lyhyesti kirjattu myös tehdyt kunnossapitotoimenpiteet sekä niiden yhteydessä tehdyt keskeiset havainnot.

3. Ohjeet vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastussuunnitelmassa ei ole annettu ohjeita onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäisemiseksi tai niitä ei ole laadittu vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmien perusteella.

- Velvollisuutta laatia kirjallisia ohjeita ei ole tunnistettu.
- Ohjeita ei ole laadittu.
- Ohjeita noudattamalla ei ole mahdollista ehkäistä vaaratilanteita ja onnettomuuksia.
- Ohjeet ovat merkittävästi puutteellisia.

Pelastussuunnitelman ohjeet onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäisemiseksi ovat puutteelliset tai ne on laadittu vain osittain vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmien perusteella.

- Ohjeet on laadittu vain joitakin ehkäistävissä olevia riskejä varten.
- Ohjeet ovat yleisluontoisia, eivätkä ota huomioon kohteen ominaisuuksia.

Pelastussuunnitelmassa on ohjeet vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja ne on laadittu vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmiin perustuen.

- Ohjeet kattavat ne riskit, joiden toteutumiseen voidaan omin toimintamallein vaikuttaa.
- Ohjeita noudattamalla on mahdollista ehkäistä tunnistettujen riskien toteutumista.
- Ohjeet ovat kattavat, konkreettiset ja helposti ymmärrettävät.
- Ohjeissa on huomioitu kaikki ne rakennuksen käyttäjät, joiden toimenpiteillä voi olla vaikutusta vaara- ja onnettomuustilanteiden syntymiseen.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Ohjeet ovat erityisen selkeitä ja havainnollisia.
- + Ohjeet on laadittu erikseen eri käyttäjäryhmien tarpeisiin.

Tarkastusohje

- Kysy, millaisia ohjeita kohteessa on annettu vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Kytetäänkö niillä ehkäisemään vaaratilanteiden ja onnettomuuksien syntymistä?
- Tarkasta, millainen kuvaus annettavista ohjeista pelastussuunnitelmassa on.
- Onko ohjeet laadittu kaikkia niitä asioita varten, joiden syntymistä on itse mahdollista ehkäistä?
- Arvioi, ovatko ohjeet ymmärrettäviä ja onko niitä mahdollista käytännössä noudattaa?
- Ovatko ohjeet sisällöltään sellaisia, että niitä noudattamalla kyetään vaikuttamaan tunnistettujen riskien syntymiseen?
- Ovatko ohjeet juuri tähän kohteeseen sopivia?

Info

- Ennaltaehkäisevät ohjeet tulee olla laadittuna kaikkiin niihin riskeihin, joihin riskienarvioinnin johtopäätelmien perusteella on tarpeen antaa ohjeita. Näitä ovat tyypillisesti muun muassa:
 - Tulipaloriskit (sähkölaitteiden käyttö, tavaroiden säilyttäminen, tulen käsittely, tuhopolttojen torjunta jne.)
 - Tapaturmat (liukkauden torjunta, turvalliset toimintatavat, henkilösuojainten käyttö jne.)
 - Vesivahingot (pesukoneiden käyttö, säännölliset kunnossapitotoimenpiteet jne.)
 - Kiinteistötekniikan häiriötilanteet (sähkölaitteiden käyttö, kiinteistön kunnossapitotoimenpiteet jne.)
- Ohjeita noudattamalla tulee olla mahdollista pienentää onnettomuuksien todennäköisyyttä. Ohjeiden tulee huomioida kohdekohtaiset ominaisuudet ja tarpeet – sama ohje harvoin sopii sellaisenaan kohteeseen kuin kohteeseen.
- Ohjeiden ei välttämättä tarvitse olla osa itse suunnitelmaa, mutta siinä on oltava kuvaus annettavista ohjeista ja niiden sisällöstä. Käytännössä myös itse ohjeisiin on tutustuttava, jotta on mahdollista arvioida niiden soveltuvuutta kohteeseen.
- Suosituksia:
 - Valokuvien hyödyntäminen
 - Pienienkin turvallisuuspuutteiden tai esim. laitevikojen raportoimisen helpoksi tekeminen.

4. Toimintaohjeet vaaratilanteiden ja onnettomuuksien varalle

Pelastussuunnitelmassa ei ole annettu toimintaohjeita onnettomuus- ja vaaratilanteita varten tai niitä ei ole laadittu vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmien perusteella.

- Velvollisuutta laatia ohjeita ei ole tunnistettu.
- Ohjeita ei ole laadittu.
- Ohjeita noudattamalla ei ole mahdollista toimia vaara- ja onnettomuustilanteissa.
- Ohjeet ovat merkittävästi puutteellisia.
- Ohjeiden noudattaminen on vaarallista.

Pelastussuunnitelman toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteita varten ovat osittain puutteelliset tai ne on laadittu vain osittain vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmien perusteella.

- Ohjeet on laadittu vain joitakin mahdollisia vaaratilanteita tai onnettomuuksia varten.
- Ohjeita ei ole kaikin osin mahdollista noudattaa.

Pelastussuunnitelmassa on kattavat toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteita varten ja ne on laadittu vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmiin perustuen.

- Ohjeet kattavat tunnistetut vaaratilanteet ja onnettomuudet.
- Ohjeita noudattamalla on mahdollista tehokkaasti torjua havaittuja vaaroja ja rajoittamaan onnettomuuksien vaikutuksia.
- Ohjeet ovat kattavat, konkreettiset ja helposti ymmärrettävät.
- Ohjeissa on huomioitu kaikki rakennuksen käyttäjät.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Ohjeet ovat erityisen selkeitä ja havainnollisia.
- + Ohjeet on laadittu erikseen eri käyttäjäryhmien tarpeisiin.
- + Rakennukseen on laadittu tilakohtaiset poistumis- ja toimintaohjeet.

Tarkastusohje

- Kysy, millaisia ohjeita kohteessa on annettu vaaratilanteiden ja onnettomuuksien varalle.
- Tarkasta, millainen kuvaus annettavista ohjeista pelastussuunnitelmassa on.
- Onko ohjeet laadittu kaikkia tunnistettuja riskejä varten?
- Arvioi, ovatko ohjeet ymmärrettäviä ja onko niitä mahdollista käytännössä noudattaa?
- Ovatko ohjeet sisällöltään sellaisia, että niitä noudattamalla vaara- ja onnettomuustilanteissa kyetään toimimaan tehokkaasti ja rajoittamaan onnettomuuksien vaikutuksia?

Info

- Toimintaohjeet tulee olla laadittuna kaikkiin niihin riskeihin, jotka on tunnistettu ja joiden toteutuessa vaaditaan omatoimisia toimenpiteitä. Näitä ovat muun muassa:
 - alkusammutus ja poistuminen tulipalotilanteissa
 - ensiapu tapaturma- ja sairaskohtaustilanteissa
 - sisälle suojautuminen ulkoisten onnettomuuksien sattuessa.
- Ohjeita noudattamalla tulee olla mahdollista pienentää onnettomuuksien seurauksia. Ohjeiden tulee huomioida kohdekohtaiset ominaisuudet ja tarpeet – sama ohje harvoin sopii sellaisenaan kohteeseen kuin kohteeseen.
- Ohjeiden ei välttämättä tarvitse olla osa itse suunnitelmaa, mutta siinä on oltava kuvaus annettavista ohjeista ja niiden sisällöstä. Käytännössä myös itse ohjeisiin on tutustuttava, jotta on mahdollista arvioida niiden soveltuvuutta kohteeseen.
- Suosituksia:
 - Valokuvien hyödyntäminen (esim. kuvat kokoontumispaikkojen sijainnista).
 - Toimintaohjeet on eritelty pelastussuunnitelmassa helposti löydettäväksi omiksi sivuikseen (yksi ohje per sivu)
 - Ohjeiden laatiminen step-by-step -tyylillä, josta ilmenee toimenpiteiden toteuttamisjärjestys.

5. Omatoiminen varautuminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Pelastussuunnitelma ei sisällä suunnitelmaa omatoimisen varautumisen toteuttamisesta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tai suunnitelma on merkittävästi puutteellinen.

- Velvollisuutta omatoimiseen varautumiseen poikkeusoloissa ei ole tunnistettu.
- Häiriötilanteita ja poikkeusoloja ei ole tunnistettu.
- Suunnitelmassa ei ole kuvausta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisesta.
- Kohteella ei ole suunnitelmaa siitä, miten häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimitaan.
- Suunnitelma siitä, miten häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimitaan, on merkittävästi puutteellinen.

Pelastussuunnitelmaan kuvattu suunnitelma omatoimisen varautumisen toteuttamisesta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on osittain puutteellinen.

- Mahdolliset häiriötilanteet ja poikkeusolot on huomioitu vain osittain.
- Kuvaus siitä, miten häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin on varauduttu, on osittain puutteellinen.
- Suunnitelma siitä, miten häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimitaan, on osittain puutteellinen.

Pelastussuunnitelma sisältää suunnitelman omatoimisen varautumisen toteuttamisesta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

- Suunnitelmassa kuvataan, miten häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin on varauduttu.
- Kohteessa on suunnitelma siitä, miten erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimitaan.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Kohteessa on määritelty erillinen organisaatio (johto- ja vastuutehtävät) häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten.

Tarkastusohje

- Kerro tarvittaessa, mitä normaaliajan vakavilla häiriötilanteilla ja valmiuslain mukaisilla poikkeusoloilla tarkoitetaan.
- Kysy, onko kohteessa mietitty, kuinka kauan toimintaa jatketaan erilaisten häiriö- ja poikkeustilanteiden aikana.
- Kysy, mitä toimenpiteitä tai ohjeistusta on laadittu häiriö- ja poikkeusolojen varalle.
- Kysy, missä on lähin väestönsuoja ja kuka sitä ylläpitää. (Huom. älä arvioi tässä kohdassa väestönsuojan kuntoa tai kunnossapitoa.)
- Tarkista, miten asiasta ohjeistetaan pelastussuunnitelmassa.

Info

- Kohteessa on huomioitava varautuminen sekä normaaliolojen häiriö- ja poikkeustilanteisiin että poikkeusoloihin.
- **Normaaliolojen häiriö- ja poikkeustilanteissa** jokin uhka tai tapahtuma vaarantaa yhteiskunnan turvallisuutta. Häiriötilanne voi vaikuttaa hyvin laajasti, mutta yhtä hyvin olla alueellinen tai paikallinen. Tilanne vaikuttaa yleensä myös yhteiskunnan palveluiden toimivuuteen ja saatavuuteen. Normaaliolojen häiriö- tai poikkeustilanteen voi aiheuttaa esimerkiksi:
 - häiriöt sähkön tai veden jakelussa
 - myrskyt, tulvat tai muut luonnonilmiöt
 - epidemiat
 - ihmisen aiheuttamat tapahtumat.
- **Poikkeusoloilla** (ks. tarkemmin [valmiuslaki 1552/2011 3 §](#)) tarkoitetaan
 - Suomeen kohdistuvaa aseellista hyökkäystä tai sen uhkaa
 - erityisen vakavaa tapahtumaa tai uhkaa, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat
 - erityisen vakavaa suuronnettomuutta
 - vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavaa hyvin laajalle levinnyt vaarallista tartuntatautia.
- Tarvittava varautuminen on kohdekohtaista ja riippuu muun muassa sen toimialasta. Kohteessa tulisi olla pohdittuna ainakin:
 - millä edellytyksillä toiminta voi erilaisissa tilanteissa jatkua ja minkälaista varautumista se vaatii
 - kuinka pitkään kohteessa pärjätään ilman viranomaisapua (suositus vähintään 72 tuntia)
 - miten ja millä aikataululla toiminnot voidaan ajaa alas turvallisesti
 - mistä löytyy lähin väestönsuoja ja kuka sitä ylläpitää
 - miten väestönsuojaan suojautumiseen on varauduttu / ohjeet sitä varten.

6. Ajantasaisuus

Pelastussuunnitelma ei ole ajan tasalla.

- Suunnitelman tiedot ovat merkittävästi vanhentuneita.

Pelastussuunnitelma on osittain ajan tasalla.

- Suunnitelman tiedot ovat osittain vanhentuneita.

Pelastussuunnitelma on ajan tasalla.

- Suunnitelma on ajan tasalla.
 Suunnitelman ajantasaisuus tarkistetaan säännöllisesti.
 Päivitykset tehdään suunnitelmallisesti.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Suunnitelmaan on kirjattu sen päivityshistoria.

Tarkastusohje

- Kysy, milloin suunnitelma on edellisen kerran päivitetty.
- Kysy päivityskäytännöistä – kuka suunnitelmaa päivittää ja kuinka usein?
- Vertaa suunnitelman tietoja havaintoihisi.

Info

- Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla. Pelastussuunnitelma on päivitettävä mm. olennaisten muutosten yhteydessä (esim. kohteessa otetaan käyttöön uusia laitteita, koneita, tai toimintatapoja, jotka voivat vaikuttaa suunnitelman sisältöön).
- Suunnitelman ajantasaisuus suositellaan tarkistettavan vähintään vuosittain.
- Päivittämistä helpottaa se, että esimerkiksi usein vaihtuvat yhteystiedot löytyvät suunnitelmasta kootusti vain yhdestä paikasta.
- Hyvänä käytäntönä voidaan pitää päivityshistorian kirjaamista suunnitelmaan; kuka päivittänyt, milloin päivittänyt, mitä päivittänyt.

7. Tiedottaminen

Pelastussuunnitelmasta ei ole tiedotettu tai tiedottamisessa on merkittäviä puutteita.

- Velvollisuutta tiedottaa ei ole tunnistettu.
- Pelastussuunnitelmasta ei ole tiedotettu.
- Tiedottaminen ei ole pitänyt sisällään tietoja, joita turvallisuuden ylläpitämiseksi tarvitaan.
- Tiedottaminen ei ole tavoittanut rakennuksen käyttäjiä.
- Tiedottamisesta on kulunut merkittävän pitkä aika.

Tiedottamisessa on vähäisiä puutteita.

- Tiedottaminen ei ole pitänyt sisällään kaikkia tietoja, joita turvallisuuden ylläpitämiseksi tarvitaan.
- Suunnitelmasta tiedottamisen jälkeen osa tiedottamisen kohteena olleista henkilöistä on vaihtunut.
- Suunnitelmaan velvoitetaan tutustumaan, mutta se käytännössä jää rakennusten käyttäjien oman aktiivisuuden varaan.
- Suunnitelmasta on tiedotettu vain osalle rakennuksen käyttäjistä.
- Tiedottamista tehdään epäsäännöllisesti.

Suunnitelman toimeenpanoon osallistuville henkilöille on tiedotettu ajantasaiset tiedot suunnitelmasta.

- Tiedottaminen pitää sisällään tiedot, joita turvallisuuden ylläpitämiseksi tarvitaan.
- Tiedottaminen on huomioitu uusien henkilöiden perehdyttämisessä.
- Tiedottamista tehdään säännöllisin väliajoin sekä aina merkittävien muutosten yhteydessä.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Tiedottamista tehdään monipuolisesti erilaisia keinoja ja kanavia hyödyntäen.
- + Kohteessa järjestetään käytännön harjoituksia.
- + Viestin vastaanottamista on pyritty helpottamaan suunnittelemalla tiedottaminen vastaanottajälhtöisesti.
- + Tiedottaminen on suunniteltu ja toteutettu eri käyttäjäryhmille erikseen.
- + Tiedottamisessa hyödynnetään apuna kuvia ja karttoja.
- + Ohjeet ovat nähtävillä niiden käyttöpaikoilla.
- + Tiedottamisen apuna käytetään vuosikelloa.
- + On varmistettu, että tiedottaminen on tavoittanut kaikki tahot.
- + Tiedottamisen onnistumista seurataan.

Tarkastusohje

- Arvioi, onko pelastussuunnitelmasta tiedotettu siten, että rakennuksen käyttäjien on ollut mahdollista saada tarvitsemansa tiedot. Älä arvioi tässä kohtaa rakennusten käyttäjien todellista osaamistasoa.
- Kysy, miten pelastussuunnitelmasta on tiedotettu:
 - kenelle?
 - mitkä tiedot?
 - millä keinoin?
 - millä kielellä?
 - kuinka usein?

Info

- Tiedottaminen tähtää siihen, että jokaisella suunnitelman toimeenpanoon osallistuvalla henkilöllä on ajantasaiset tiedot suunnitelman sisällöstä.
- Tiedottamisvastuu on samalla taholla, joka on vastuussa pelastussuunnitelman laatimisesta (= rakennuksen haltija).
- Tiedottamisen suunnittelu on tehtävä kohdekohtaisesti — se, mikä toimii toimistorakennuksessa, ei välttämättä toimikaan kauppakeskuksessa tai koulussa.
- Tiedottamisen riittävyyttä arvioitaessa on otettava huomioon useita eri näkökulmia: Kenelle? Mitkä tiedot? Millä keinoin? Millä kielellä? Kuinka usein?
- Kohteissa, joissa järjestetään yleisötilaisuuksia tai joissa on muusta toiminnasta erillistä iltakäyttöä, tulee tiedottaminen suunnitella myös näiden käyttäjien osalta.

8. Tavanomaisesta poikkeava käyttö ja tilapäinen käyttötavan muutos

Pelastussuunnitelmassa ei ole kuvattu tavanomaisesta poikkeavaa käyttöä ja/tai tilapäistä käyttötavan muutosta, tai kuvaus on merkittävästi puutteellinen.

- Velvollisuutta huomioida tavanomaisesta poikkeava käyttö ei ole tunnistettu.
- Velvollisuutta huomioida tilapäinen käyttötavan muutos ei ole tunnistettu.
- Pelastussuunnitelmassa ei ole kuvausta/tietoa tilapäisestä käyttötavan muutoksesta.
- Kuvaus on merkittävästi puutteellinen ja siitä ei käy ilmi tavanomaisesta poikkeavasta tai tilapäisestä muutoksesta aiheutuvia riskejä.

Kuvaus tavanomaisesta poikkeavasta käytöstä ja/tai tilapäisestä käyttötavan muutoksesta on puutteellinen.

- Kuvauksessa ei riittävällä tarkkuudella arvioida käytöstä aiheutuvia riskejä, niiden ennaltaehkäisyä tai varautumista.
- Kuvauksessa ei käy ilmi poikkeavasta käytöstä tai tilapäisestä käyttötavan muutoksesta tarvittavia mahdollisia erikoisjärjestelyitä.

Tavanomaisesta poikkeava käyttö ja/tai tilapäinen käyttötavan muutos on kuvattu ja niiden vaatimat erityisjärjestelyt on suunniteltu.

- Tarve erityisille turvallisuusjärjestelyille on tunnistettu.
- Suunnitellut erityisjärjestelyt ovat riittäviä suhteessa poikkeavan käytön aiheuttamiin riskeihin.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Pelastussuunnitelmassa tai kiinteistön edustajilla on lisäksi erillinen suunnitelma/kuvaus siitä, miten toistuvat, mutta epäsäännölliset tavanomaisesta käytöstä poikkeavat käyttötavat huomioidaan suunnitelmallisesi kohteen turvallisuussuunnittelussa.

Tarkastusohje

- Selvitä, millaista tavanomaisesta poikkeavaa käyttöä tiloilla on. Arvioi, aiheutuuko siitä tarvetta erityisjärjestelyille, onko ne huomioitu ja ovatko suunnitellut erityisjärjestelyt riittäviä suhteessa poikkeavasta käytöstä aiheutuviin riskeihin. Älä arvioi tässä kohdassa normaalista käytöstä aiheutuvia riskejä, turvallisuusjärjestelyitä tai ohjeita.
- Jos tavanomaisesta poikkeava käyttö vaatii erillisen yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman, ohjaa sen tekemisessä.
- Jos tavanomaisesta poikkeava käyttö on pitkäkestoista tai toistuvaa, ohjaa kohteen edustajia selvittämään tarve tilapäiselle käyttötavan muutokselle paikalliselta rakennusvalvontaviranomaiselta.

Info

- **Tavanomaisesta poikkeava käyttö** = tilojen käyttäminen rakennusluvan mukaisesta käyttötavasta poikkeavalla tavalla. Tavanomaisesta poikkeava käyttö voi vaatia erityisjärjestelyjä esimerkiksi poistumisjärjestelyihin, annettavan ohjeistukseen tai pelastustoiminnan edellytysten varmistamiseen. Tavanomaisesta poikkeavaa käyttöä voi olla muun muassa:
 - yleisötilaisuuden järjestäminen muualla kuin kokoontumistilassa
 - liikuntasalin käyttäminen juhla- tai muuna kokoontumistilana
 - kokoontumisrakennuksen käyttäminen tilapäismajoitukseen.
- **Tilapäinen käyttötarkoituksen muutos** = rakennusvalvontaviranomaiselta haettava määräaikainen muutos käyttötarkoitukseen. Rakennusvalvontaviranomainen määrittelee lupaprosessin yhteydessä vaadittavat muutokset esimerkiksi poistumisjärjestelyihin ja rakennuksen suojaustasoon.
- Kiinnitä huomiota tavanomaisesta poikkeavan käytön kuvaukseen erityisesti kohteissa, joissa ei ole velvollisuutta laatia erillistä yleisötapahtuman pelastussuunnitelmaa (ks. [yleisötilaisuudet ja tapahtumat, joihin on laadittava yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma](#)).
-

Turvallisuuden suunnittelu

Poistumisturvallisuusselvitys

1. Selvityksen ajantasaisuus
2. Poistumisturvallisuusjärjestelyjen arviointipäätöksenmukaisuus
3. Henkilökunnan perehdyttäminen

Moduulin info

- Poistumisturvallisuusselvitys on laadittava seuraaviin kohteisiin:
 - sairaalat
 - vanhainkodit
 - suljetut rangaistuslaitokset ja muut niihin verrattavissa olevat kohteet (hoitolaitokset)
 - asumisyksikön muotoon järjestetyt palvelu- ja tukiasunnot
 - muut edellä oleviin verrattavat asuinrakennukset ja tilat, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi (palvelu- ja tukiasuminen).

Muut pöytäkirjalle tehtävät merkinnät

- Ilmoitus aluehallintovirastolle (AVI): Valvontakäynnin aikana havaittiin vakava puute liittyen toiminnanharjoittajan tuottamaan palveluun tai sen laatuun.

1. Selvityksen ajantasaisuus

Selvitys ei ole ajan tasalla.

- Velvollisuutta pitää selvitys ajan tasalla ei ole tunnistettu.
- Selvityksen tiedot ovat oleellisesti virheelliset tai vanhentuneet.
- Selvitystä ei ole päivitetty ja/tai toimitettu tiedoksi pelastusviranomaiselle merkittävien muutosten yhteydessä.

Selvitys on osittain ajan tasalla.

- Selvityksen tiedot ovat osittain virheelliset tai vanhentuneet.
- Selvitystä ei ole päivitetty ja/tai toimitettu tiedoksi pelastusviranomaiselle vähintään kolmen vuoden välein.

Selvityksen tiedot ovat ajan tasalla.

- Selvityksen tiedot ovat ajan tasalla ja vastaavat toimintaa sekä järjestelyjä.
- Selvitys on päivitetty ja toimitettu tiedoksi pelastusviranomaiselle vähintään kolmen vuoden välein.
- Selvitys on päivitetty ja toimitettu tiedoksi pelastusviranomaiselle merkittävien muutosten yhteydessä.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Toiminnanharjoittaja tarkistaa selvityksen ajantasaisuuden vähintään vuosittain.

Tarkastusohje

- Kysy, milloin suunnitelma on edellisen kerran päivitetty.
- Kysy päivityskäytännöistä – kuka suunnitelmaa päivittää ja kuinka usein?
- Kysy, millaisia muutoksia yhteyshenkilöissä, tiloissa tai toiminnassa on tapahtunut edellisen päivityksen jälkeen – onko ne päivitetty selvitykseen?
- Vertaa selvityksen tietoja havaintoihisi.

Info

- Poistumisturvallisuusselvityksen arviointi on erillinen prosessi. Keskity arvioimaan sitä, pitävätkö selvityksen tiedot edelleen paikkansa, eli onko toiminnanharjoittaja huolehtinut velvollisuudestaan pitää selvitys ajan tasalla.
- Poistumisturvallisuusselvitys on päivitettävä vähintään kolmen vuoden välein ja aina, mikäli toiminnassa tapahtuu oleellisia muutoksia.
- Oleellisia muutoksia ovat muun muassa:
 - toiminnanharjoittajan vaihtuminen
 - asukas-/potilasmäärän merkittävä kasvu
 - hoitohenkilöstön vähentyminen
 - muutokset asukkaiden/hoidettavien toimintakyvyssä
 - muutokset rakennuksen suojaustasossa.
- Vähäisiä muutoksia, jotka eivät yleensä vaadi selvityksen päivittämistä, ovat muun muassa:
 - muutokset yhteyshenkilöissä tai yhteystiedoissa
 - vähäiset muutokset potilaiden määrässä ja/tai toimintakyvyssä (esim. yksittäisen asukkaan/potilaan toimintakyvyssä) siten, että kokonaisuutta ajatellen toiminta muuttuu vain vähän
- Toiminnanharjoittajan suositellaan tarkistavan selvityksen ajantasaisuus joka tapauksessa vähintään vuosittain. Mikäli muutoksia ei ole tapahtunut, ei selvitystä tarvitse kuitenkaan vuosittain toimittaa pelastusviranomaiselle.

2. Poistumisturvallisuusjärjestelyjen arviointipäätöksen mukaisuus

Kohteen toiminta tai poistumisjärjestelyt eivät vastaa laadittua selvitystä.

- Henkilökuntaa on vähennetty selvityksen mukaisesta määrästä.
- Kohteessa ei ole noudatettu arvioinnissa annettuja ehtoja.

Havaintojen määrästä ja laadusta riippuen joko kriittiset tai turvallisuustasoa heikentävät havainnot

- Arvioinnissa mainittua turvallisuusjärjestelyä ei ole toteutettu.
- Toteuttamissuunnitelman mukaista turvallisuusjärjestelyä ei ole toteutettu.

Kohteen toiminta tai poistumisjärjestelyt poikkeavat vähäisissä määrin laaditusta selvityksestä.

- Muu, mikä?

Kohteen toiminta ja poistumisjärjestelyt vastaavat tehtyä arviointia.

- Toiminta ja poistumisjärjestelyt vastaavat tehtyä arviointia.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Kohteessa on toteutettu poistumisturvallisuutta parantavia turvallisuusjärjestelyjä selvityksessä mainittua laajemmin.

Tarkastusohje

- Vertaa kohteen käytännön toimintaa arviointipäätöksessä vaadittuihin asioihin, esimerkiksi:
 - Onko kohteessa henkilökuntaa päätöksessä vaaditun mitoituksen verran?
 - Onko turvallisuustaitoja harjoiteltu vaadittu määrä?
 - Onko potilaiden toimintakunto selvityksen/päätöksen tasolla?
- Jos kohteeseen on laadittu poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma, tarkasta, että toteuttamissuunnitelmassa suunnitellut turvallisuusjärjestelyt on toteutettu.

Info

- Poistumisturvallisuuden arvioinnissa ja sen perusteella tehdyssä päätöksessä vaaditut järjestelyt on oltava toteutettuna, jotta kohteen poistumisturvallisuus on lain vaatimalla tasolla.
- Poistumisturvallisuusselvityksessä / sen perusteella tehdyssä päätöksessä vaaditut järjestelyt voivat liittyä esimerkiksi
 - asukkaiden/asiakkaiden sijoitteluun rakennuksessa
 - asukkaiden/asiakkaiden toimintakykyyn
 - henkilökunnan mitoitukseen ja koulutukseen
 - turvallisuustekniikkaan
 - lukitusjärjestelyihin
 - tarvittaviin poistumista helpottaviin varusteisiin kuten pelastuslakanat.
- Poistumisturvallisuuden arviointiprosessin aikana kohteeseen on voitu vaatia laadittavaksi toteuttamissuunnitelma, jos kohteen poistumisturvallisuus ei ole täyttänyt pelastuslain 18 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Toteuttamissuunnitelmassa on määritelty, millä turvallisuusjärjestelyillä kohteen poistumisturvallisuus saatetaan lain vaatimalle tasolle.

Huom.! Jos poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelmassa vaadittuja turvallisuusjärjestelyitä ei ole toteutettu, tulee se huomioida arvioinnissa, vaikka toteuttamissuunnitelman mukaista määräaika olisi jäljellä. Mikäli kohteen poistumisturvallisuus ei ole vielä vaaditulla tasolla, laskee se tämän kohdan arviota. Jos kohteessa on tilapäisiä, turvallisuutta kompensoivia järjestelyitä, poistumisturvallisuus voi olla riittävä siitä huolimatta, että toteuttamissuunnitelman toteuttaminen on vielä kesken.

Mikäli tarvittavista turvallisuusjärjestelyistä on sovittu jo toteuttamissuunnitelmassa, ei asiasta ole tarvetta antaa uutta korjausmääräystä.

3. Henkilökunnan perehdyttäminen

Poistumisturvallisuusjärjestelyitä ja -toimenpiteitä ei ole perehdytetty tai perehdyttämisessä on merkittäviä puutteita.

- Velvollisuutta perehdyttää ei ole tunnistettu.
- Perehdytystä ei ole järjestetty.
- Perehdyttämisestä on kulunut merkittävän pitkä aika.
- Perehdytyksen sisältö on merkittävästi puutteellinen.
- Perehdytyksessä ei ole otettu huomioon erilaisia tilanteita esimerkiksi henkilöstön määrän osalta (esimerkiksi yöllä yksin työskentely).

Poistumisturvallisuusjärjestelyiden ja -toimenpiteiden perehdytyksessä on vähäisiä puutteita.

- Perehdyttämisen jälkeen osa henkilöistä on vaihtunut.
- Perehdytys on epäsäännöllistä.
- Vain osa henkilöstöstä on perehdytetty.

Poistumisturvallisuusjärjestelyt ja -toimenpiteet on perehdytetty.

- Poistumisturvallisuusjärjestelyt ja -toimenpiteet on huomioitu uusien henkilöiden perehdyttämisessä.
- Perehdytystä tehdään säännöllisin väliajoin sekä aina merkittävien muutosten yhteydessä.
- Koko henkilöstö on perehdytetty.

Hyvät käytännöt ja suositukset

- + Poistumista ja/tai evakuointia on harjoiteltu käytännössä.
- + Toiminnanharjoittaja on laatinut kirjallisen koulutussuunnitelman ja koulutukseen osallistumista seurataan kirjallisesti.

Tarkastusohje

- Kysy, miten poistumisturvallisuuteen liittyviä järjestelyt ja toimintamallit on perehdytetty kohteessa työskentelevälle henkilökunnalle (sekä tarvittaessa asukkaille/asiakkaille).
- Kysy, kuinka kauan perehdyttämisestä on kulunut aikaa.
- Kysy, miten henkilöiden osaamista ylläpidetään.
- Arvioi perehdytystä saaneiden henkilöiden todellista osaamista kohdassa [Poistuminen: poistuminen ja evakuointi](#).

Info

- Poistumisturvallisuusjärjestelyihin perehdyttäminen on osa pelastussuunnitelmasta tiedottamista kaikissa kohteissa, mutta erityisen tärkeää kohteissa, joissa asukkaiden/asiakkaiden toimintakyky on alentunut.
- Perehdyttämistä tulee järjestää henkilökunnan lisäksi tarvittaessa myös asukkaille/asiakkaille.
- Suositeltavaa on, että poistumista/evakuoimista harjoiteltaisiin myös käytännössä. Harjoitukset voivat pitää sisällään esimerkiksi:
 - hälyttävän ilmaisimen paikantamista
 - asukkaiden/asiakkaiden informoimista tilanteesta
 - alkusammutusta
 - pelastuslakanan käyttöä
 - hätäsiirtoa
 - tilojen tarkistamista.